

A terápiás kapcsolat, (indulat)áttétel, viszontáttétel

Dr. Budavári Ágota
relaxációs és szimbólumterapeuta
ECP holder

A pszichoterápia fogalma

- Segítő, gyógyító beavatkozás
- Élmények átélése, átdolgozása
- Kommunikáció két ember között
- Önkéntes, irreális kapcsolat
- Terápiás cél szolgálatában
- Bizalmi légkörben
- Érzelmi kölcsönhatás kliens-terapeuta között

A pszichoanalitikus terápia

- Terápiás kapcsolat keretében
- Áttétel, viszontáttétel elemzésével és ellenállás figyelembe vételével
- Élettörténetileg megalapozott
- Kóros tudattalan konfliktusoknak, személyiségfejlődés betegség szintű zavarának a feldolgozása

Az áttétel definíciója

1. Lelki folyamat, amelynek révén
2. Tudattalan vágyak
3. Bizonyos tárgyra (=személyre)
4. Aktualizálódnak
5. Meghatározott , terápiás kapcsolat keretében

Áttétel= a kliens tudattalan érzései

- Kliens intrapszichés tárgykapcsolatainak manifesztálódása
- Az áttétel elemzése az analízis sarkalatos pontja
- Az áttétel megértése attól függ, hogy az analitikus mennyire képes azonosítani magát a páciens impulzusaival, elhárításaival, belső tárgyaival.
- Minden áttétel viszontáttételt provokál
- Erotikus áttétel kezelésének nehézségei!

Az analitikus..

1. Mennyire képes az azonosításokat tudatosítani magában, a viszontáttételét észlelnie és elfogadnia kell
2. A viszontáttétel elfojtása, elhárítása az áttétel analízisének a tökéletlenségét jelenti
3. A viszontáttétel nem megfelelő kezelése azzal jár, hogy a páciens belső tárgyainak világa átdolgozatlan marad

Illeszkedés

- Fontos előjelzője a kezelés sikerének a páciens és az analitikus illeszkedése: életkor, szocializáció, intellektus stb.
- Az analitikus saját személyisége befolyásolja a kezelést, emiatt kapcsolati élményeit át kell dolgoznia (önismereti analízis!)

Sabina Spielrein 1904.- C.G. Jung

Spielrein család

A viszontáttétel fogalmának fejlődése

Sigmund Freud (1913) – mindenki a saját tudattalánjával értelmezni tudja mások tudattalánjának kifejeződéseit.

Analitikusnak meg kell őriznie neutralitását!

Ferenczi Sándor (1933) – az erotikus viszontáttételt kontrollálni kell,
preödipális időszakra is kiterjeszti a v.átt.
nem jut el a az elemzésének jelentőségéhez

Paula Heimann (1950) paradigma váltás

- Tárgykapcsolat elméleti talajon (M. Klein az analitikusa, Londonban)
- a viszónáttétel érzéseket fel kell ismernie, elemeznie kell az analitikusnak
- A páciensre adott affektív válasz, de a
- Percepció eszköze is!

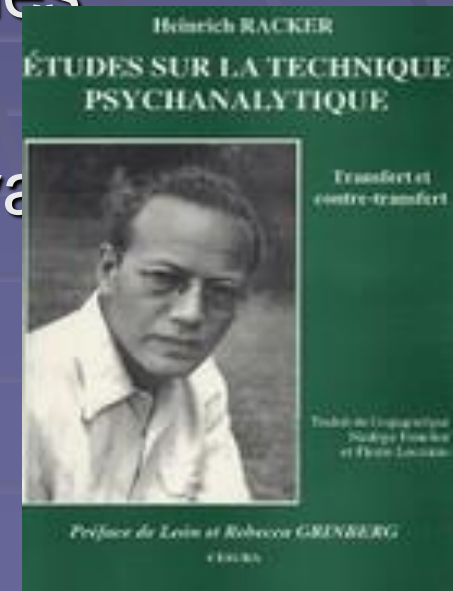
Fel kell használnia érzéseit, a pregenitális tartomány feltárására, ami nem verbalizálható

A viszontáttétel – totális megközelítés

- A páciensre adott összes tudattalan és tudatos érzés, viselkedésbeli megnyilvánulás
- A viszontáttétel jelentését, hatásait fel kell ismernie a terapeutának
- Képesnek kell lennie, hogy elemezze, bánni tudjon vele - a kapcsolat átdolgozhatóvá válik,
a terápiás folyamatot elősegíti

Heinrich Racker (1952, 1968.)

1. Patológiás, erős viszontáttétel is eszköz a beteg megértésében
2. A viszontáttétel – az analitikus azonosulásának kifejeződése a páciens belső tárgyaival, énjével, ösztönénjével
3. A viszontáttétel jellegzetes, amelyekből következtethetünk a páciens intrapszichés történéseire, vágyaira, szorongásaira
4. Viszontáttétel prediszpozícióként jelen van a terapeuta neutralitás felfüggesztődik

A vizontáttétel során működő azonosítások (Racker 1957.)

- Konkordáns (összhangzó) identifikáció:
az analitikus a páciens pszichés apparátusának részeivel (ego, superego, id) azonosítja magát, felismeri a másikban saját magát (empátia)
- Komplementer (kiegészítő) identifikáció:
A páciens belső tárgyaként kezeli az analitikust, aki ennek megfelelően érzi magát, azonosítja magát vele (projektív identif.)

Viszontáttétel akadályok– nárcisztikus pd kezelésében

- Terapeuta erősíti a páciens hamis énképét, túlértékeli – „csodálattal”
- Elfogadja az idealizáció –reálisnak fogadja
- Frusztrálódik, amikor a beteg az ő személyét értékteleníti krónikusan - sértett, hallgatásba menekül
- Omnipotens meggyőződése, hogy segíteni tud, messianisztikus képzet

Terapeuta aktív elköteleződése kell, a helyzet megértésére kell törekednie

V.áttétel a BL kezelésben

- Korai tárgykapcsolatok elevenednek meg
- T.uta elveszíti a beteggel emocionális kontaktust (elfojt, tagad), vagy empátiás regresszióba kerül szorongásba merül
- Erőszakos, agresszív áttétel miatt saját képességeit kérdőjelezi meg- azonosul a prim. agresszó projekcióval
- Krónikus v.áttételi fixáció elakadást okoz!
Belülről átélni, utána kívülről megfigyelni...

Flaskay Gábor (2006.)

- Vizontáttétel nélkül nincs analízis, elemzése elengedhetetlen
- Enélkül nem képzelhető empátiás viszony
- Prediszpozícióként állandóan jelen van, aktualizálódhat
- Az analitikusnak fantáziái keletkeznek, értelmeznie kell (önanalízis, szupervízió) vissza kell jelentenie a páciensnek
- Saját énjével egyrészt azonosít és átél (irrac.rész), másrészt megfigyel, minősít (racionális) – Kernberg 1975.- dezintegráció veszélye nélkül

A testközpontú viszontátétel

Egan, Carr 2008. (Nation.Univ.Irish Galway,
Univ.Coll.Dublin) kutatása
PTSD (posttraumatic stress disorder) feldolgozó
női terapeuták testi viszontátételét követték
16 itemes önjellemző skálán
a kiégés megelőzésére
a zsigeri empátia működtetésére

CBT-ban az áttétel-v.áttétel

Prasko J, Diveky T, Grambal A,
Kamaradova D, Mozny P et al. 2010.

- Kogn.behav. th-ban a páciens (BL) és a terapeuta interakcióiban megjelenik erős érzelem (düh, csalódottság, frusztráció)
- Terapeutának figyelnie kell saját érzéseit, „nyitott ablak” a páciens interperszonális kapcsolataira

Ajánlott irodalom

- Heimann, P. On countertransference
Int.J.Psycho-Analysis 31.81-84. 1950
- Racker H. The meaning and uses of
Countertransference In. Transference and
countertransference. In. Univ.Press. 127-
173 1968.
- Flaskay, G. A viszontáttételről
Pszichoterápia 2006.